

Vážený pán rektor, vážená pani dekanka, vážené kolegyne, vážení kolegovia, milé študentky, milí študenti,

ďakujem za možnosť povedať niekoľko slov na začiatku nového akademického roka.

Som tu dnes v trochu dvojitej úlohe. Ako praktizujúci advokát, ktorý denne rieši celkom konkrétne problémy klientov, a zároveň ako externý lektor, ktorý bude v tomto akademickom roku prvýkrát vyučovať predmet **Elektronický výkon advokácie a AI**.

A možno ešte z tretieho pohľadu. Technológiám v advokácii sa venujem už pomerne dlho. Keď som v roku 2017 vstúpil do Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, jednou z mojich gescií bola elektronizácia výkonu advokácie.

Vtedy sme advokátom vysvetľovali elektronické schránky, elektronické podpisovanie, zaručenú konverziu či elektronické podania. A mnohí sa pýtali, či toto všetko advokáciu príliš nezmení.

Dnes nám tieto otázky pripadajú takmer úsmevné. Elektronická komunikácia sa jednoducho stala súčasťou výkonu práva.

A teraz pred nami stojí umelá inteligencia.

Lenže tentoraz je tá otázka o niečo hlbšia.

Pretože sa už nepýtame iba na to, ako budeme právo vykonávať. Začíname sa pýtať, či nás pri jeho výkone bude ešte vôbec treba.

Myslím si, že pred touto otázkou nemá zmysel utekať. Rovnako však nemá zmysel podľahnúť ani jednému z dvoch extrémov.

Prvým je strach – povedať, že AI do práva nepatrí.

Druhým je pohodlnosť – povedať, že keď nám AI niečo pripravila, tak to asi bude správne.

Ani jedno podľa mňa nie je cesta.

Umelá inteligencia je mimoriadne dobrý nástroj. Dokáže nám pomôcť pri rešerši, analýze veľkého množstva informácií, pri práci s dokumentmi, pri formulovaní prvého návrhu textu. Vie nám ušetriť hodiny práce.

Ale práve preto ju musíme zaradiť na správne miesto v našom hodnotovom rebríčku.

Pretože právo, samozrejme, tvoria pravidlá, paragrafy, zákony a rozhodnutia. Ale právo je predovšetkým o reguláciou vzťahov. A nie abstraktných vzťahov – ale konkrétnych vzťahov konkrétnych ľudí.

Právnikovi preto nikdy nestačilo a ani nebude stačiť poznať iba literu zákona. Aby ju vedel správne aplikovať, musí rozumieť aj ľuďom. Musí vedieť pochopiť ich situáciu, ich záujmy,

niekedy ich obavy, niekedy konflikt, v ktorom sa ocitli. Musí vedieť rozlíšiť, čo je právne možné, od toho, čo je v konkrétnej situácii správne a rozumné.

A toto je podľa mňa dôležité aj pre vás ako študentov. Študovať právo – aj v čase, keď pri tom budeme čoraz viac využívať umelú inteligenciu – znamená pripravovať sa na službu. Na službu človeku, klientovi, spravodlivosti, podľa toho, v ktorej právnickej profesii budete raz pôsobiť.

Právo totiž v konečnom dôsledku nie je o produkcii textu.

Je o slobode, majetku, rodine, podnikaní, zodpovednosti, niekedy aj o vine a treste. A za rozhodnutiami v týchto veciach musí zostať človek.

AI môže navrhnúť odpoveď. Nemôže za ňu niešť zodpovednosť.

A to je podľa mňa jedna z najdôležitejších vecí, ktoré by sme mali budúcich právnikov naučiť.

Najväčším rizikom umelej inteligencie totiž možno nie je to, že sa niekedy mylí. Najväčším rizikom je, že sa dokáže myliť veľmi presvedčivo – a človek sa môže stať príliš pohodlným na to, aby ju skontroloval.

Preto musíme popri schopnosti AI používať, pestovať niečo omnoho staršie: kritické myslenie.

Pýtať sa: Prečo je táto odpoveď správna? Z čoho vychádza? Existuje tento judikát? Je tento právny predpis stále účinný? Neexistuje opačný argument?

A napokon: som pripravený sa pod tento výsledok podpísať?

Pre advokáta je tá posledná otázka úplne zásadná.

Pretože ak AI vymyslí neexistujúce rozhodnutie súdu a advokát ho použije v podaní, disciplinárny senát si zatiaľ nepredvolá chatbot. Predvolá advokáta.

A myslím, že to celkom dobre vystihuje hranicu medzi technológiou a profesiou.

Slovenská advokátska komora už preto prijala pravidlá a metodické usmernenie pre používanie AI v advokátskej praxi. Ich podstata nie je v zákaze. Je v zodpovednom používaní, ochrane mlčanlivosti, kontrole výstupov a v tom, že zodpovednosť zostáva na advokátovi.

O niekoľko týždňov budeme o podobných otázkach diskutovať aj na okrúhlom stole Justičnej akadémie v Omšeni. Sudcovia, advokáti, prokurátori a ďalšie právnické profesie tam budú hľadať spoločné zásady zodpovedného používania AI.

A myslím si, že je veľmi dobré, že rovnakú diskusiu budeme viesť aj tu so študentmi.

Pretože otázka pre vašu generáciu podľa mňa nebude znieť, či budete AI používať. Budete.

Otázka bude, či ju budete používať tak, aby vám rozširovala schopnosť myslieť – alebo aby vás od myslenia oslobodzovala.

Prvá cesta z vás môže urobiť lepších právnikov.

Tá druhá by z vás mohla urobiť iba rýchlejších používateľov cudzieho názoru.

Preto by som vám do nového akademického roka zaželel jedno:

Používajte nové technológie odvážne. Ale vlastný úsudok im nikdy neodovzdajte.

Umelá inteligencia môže byť výborný sluha.

Právo však potrebuje, aby jeho pánom zostal človek.

Ďakujem a želim vám úspešný akademický rok.